

זירת המומחים (https://www.israelhayom.co.il/expert)

כל מה שצריך לדעת על זיכרון דברים

רבים בציבור סבורים כי זיכרון דברים הינו מעין הצהרת כוונות או שלב במו"מ, ולא מהווה חוזה משפטי מחייב. האמנם? עו"ד שרון סחאי עושה מעט סדר בדברים

// בשיתוף ברק רום

פורסם ב: 08:47 02.05.2018 | עודכן ב: 12:36 02.05.2018 / 0

text=%D7%A7%D7%A8%D7%90%D7%AA%D7%99%20%D7%9B%D7%AA%D7%91%D7%94%20%D7%9E%D7%A2%
((https://twitter.com/share?url=https%3A%2F%2Fwww.israelhayom.co.il%2

רוני החליט להפתיע את בנו ולרכוש עבורו רכב. מבין הרכבים שבחן, האחרון היה הכי אטרקטיבי בעיניו. רוני ביקש מהבעלים של הרכב, יוסי, שהות כדי להזעיק את בנו על מנת שיוכל גם הוא להתרשם מהרכב, אך יוסי הבהיר כי "יש לי עוד קונה על האוטו ואם לא סוגרים עכשיו אני מוכר אותו לקונה השני".

בנסיבות אלה הסכים רוני לרכוש את הרכב באותו מעמד, ולאחר שסיכמו את המחיר, כתבו השניים על פיסת נייר, באמצעות עיפרון שהיה ליוסי, מסמך שנשא את הכותרת "זיכרון דברים".

המסמך כלל בשתי שורות את שמות הצדדים, זהות הרכב, המחיר, אופן התשלום והמועד בו תתבצע המסירה והעברת הבעלות כנגד תשלום מלוא התמורה (למחרת). לפני שנפרדו, לחצו ידיים וקבעו להיפגש למחרת בשעה 11:00 ליד סניף הדואר הסמוך, ואז רוני יעביר ליוסי שיק בנקאי, הצדדים יבצעו העברת בעלות והרכב ימסר לרוני.

שמח וטוב לב שב רוני לביתו על מנת לבשר לבנו את הבשורה: "קניתי לך רכב, מחר בבוקר נוציא מהבנק שיק בנקאי, ניתן למוכר ונקבל את הרכב.". "מה צבע הרכב?" שאל הבן. רוני גמגם - "אאאדום". "אבל אבא, אתה יודע שאני אוהד מכבי ת"א ולא אוהב אדום! אני לא רוצה את האוטו הזה!".

רוני חשב בליבו - אני אתקשר ליוסי ואגיד לו ששיניתי את דעתי. גם ככה לא באמת חתמנו על חוזה מחייב, אלא על חתיכת נייר - זיכרון דברים, הצהרת כוונות שאינה מחייבת ואפשר להתחרט.

האם רוני צודק? אז זהו, שלא. במקרה זה זיכרון הדברים מהווה חוזה מחייב לכל דבר ועניין.

אז מהו זיכרון דברים: זיכרון דברים הוא מסמך בו צדדים מעלים על הכתב את הפרטים המהותיים של העסקה שסוכמה במו"מ ביניהם, כשבדרך כלל יש לצדדים כוונה להשלים את זיכרון הדברים בחוזה מסודר ומפורט. לעיתים הדבר נובע מחוסר זמן - לצדדים אין זמן לכתוב חוזה מפורט; לעיתים הדבר נובע מרצון להעביר את זיכרון הדברים לעורכי דינם על מנת שהם ינסחו חוזה מפורט יותר; ולעיתים הדבר נובע מסיבות אחרות (למשל כאשר הצדדים מסכמים את התנאים המהותיים בעסקה ומחליטים להידבר בהמשך לגבי יתר התנאים הפחות חשובים).

עם זאת, חשוב לדעת כי הגם שבקרב הציבור רווחת לעיתים הדעה כי זיכרון הדברים מהווה לא יותר מהצהרת כוונות לא מחייבת, וכי עד שהצדדים לא יחתמו לאחר מכן על חוזה מפורט הם יוכלו לחזור בהם מהעסקה - בפועל גם זיכרון דברים יכול להיות חוזה מחייב לכל דבר ועניין והדבר תלוי בנסיבותיו של כל מקרה ומקרה.

על מנת לסווג את זיכרון הדברים כשלב במו"מ או כחוזה מחייב, ככלל, בית המשפט בוחן את התקיימותם של שני תנאים:

האם מכלל נסיבות העניין (לשון המסמך, צורת המסמך, התנהגות הצדדים לפני ואחרי החתימה עליו וכו'), עולה כי לשני הצדדים הייתה כוונה לכך שהמסמך יהווה חוזה מחייב (מה שמכונה בעגה המשפטית "גמירות דעת" להתקשר בהסכם). האם הצדדים הגיעו להסכמה בנוגע לתנאים המהותיים והחיוניים של העסקה (מה שמכונה בעגה המשפטית "מסוימות").

ככלל, אם מתקיימים שני התנאים הללו, המסמך יהווה חוזה מחייב לכל דבר ועניין, גם אם הוא נושא את הכותרת "זיכרון דברים"; גם אם הוא קצר; גם אם הוא כתוב בכתב יד; וגם אם הוא נערך על פיסת נייר, אפילו פתק.

ואם ניישם את הדברים על הסיפור שהובא בתחילת הכתבה: מנסיבות העניין עולה כי רוני ויוסי אכן התכוונו להתקשר בעסקה משפטית מחייבת באמצעות החתימה על זיכרון הדברים ואפילו תיאמו מועד ספציפי בו יבוצע התשלום שסוכם כנגד העברת בעלות ומסירת הרכב. בנוסף, העסקה כללה את כל התנאים המהותיים לעסקת מכירת רכב – זהות הרכב, סכום המכירה ומועד התשלום והמסירה. לכן, נראה כי בין הצדדים נחתם חוזה מחייב למרות שמדובר בזיכרון דברים שנכתב בקצרה, בעיפרון, על חתיכת נייר.

יותר מזה, הפסיקה קובעת כי גם במקרה בו נכתב בזיכרון הדברים כי הצדדים יחתמו בהמשך על חוזה מפורט – אין בכך כדי לשלול את היותו של זיכרון הדברים חוזה מחייב, ויתכן שהצדדים רק התכוונו שייחתם הסכם סופי ומפורט יותר אשר "סוגר את כל הפינות". עוד נקבע, כי גם ניהול מו"מ לאחר חתימה על זיכרון דברים אינו מולך בהכרח למסקנה שזיכרון הדברים אינו מהווה חוזה מחייב וכל מקרה ייבחן לפי מכלול נסיבותיו.

לסיכום: בטרם חתימה על זיכרון דברים יש לקחת בחשבון שהוא יכול להוות חוזה מחייב ושלא ניתן יהיה לחזור ממנו, תוך שלעיתים יש פחות זמן לחשוב על העסקה בכללותה מבלי שניתן להתחרט. בנוסף, מכיוון שזיכרון דברים כולל בדרך כלל רק את תנאי העסקה המהותיים והחשובים ביותר ולא את יתר התנאים, צד לעסקה עשוי למצוא עצמו במצב בו הוא כבול בעסקה מבלי שיצליח לסכם בהמשך את יתר התנאים לפי שביעות רצונו. מצד שני, בחיי העסקים הדינמיים בהם הזדמנויות עסקיות נולדות ונעלמות במהירות, זיכרון הדברים הוא דרך מצוינת לא לפספס עסקאות (ועובדה היא שזיכרון דברים הוא דרך מקובלת לעשיית עסקאות).

עו"ד שרון סחאי מתמחה בייצוג והופעה בבתי משפט בענפי משפטי מגוונים בתחום האזרחי-מסחרי, ובכלל זה ביני חוזים, תביעות כספיות, קניין רוחני, דיני תאגידים ועוד.

אין באמור לעיל כדי להוות ייעוץ משפטי, חוות דעת משפטית או תחליף לקבלת ייעוץ משפטי מעו"ד; אין באמור לעיל כדי להוות המלצה לנקיטה בדרך פעולה כזו או אחרת; ואין באמור לעיל שום אלמנט הלוקח בחשבון את הנתונים והנסיבות הספציפיות של הקורא. האמור לעיל אינו אלא תיאור כללי בלבד ולא מחייב של הנושא ואין להסתמך עליו בכל צורה שהיא. כל פעולה שנעשית ע"פ המידע והפרטים לעיל הינה על אחריות המשתמש בלבד.

תניות בנושא: ערוץ המומחים (https://www.israelhayom.co.il/ih_search?tag=ערוץ_המומחים)

כדאי להכיר
(580905)

עיצוב תעשייתי בהישג יד

(580905)

חברת ואיקה מדיקל הצליחה להשיק מוצר חדש שמטרתו לפתור את הבעיית ההיענות התרופתית • החברה נעזרה ביועץ מומחה מטעם

(566373)

השיטה ללימוד חתירה ששינתה את העולם

(566373)

מצאנו דרך מיוחדת ללמוד לשחות חצי שעה חתירה בקלות • שנעון ה-TI: השיטה האמריקאית שמלמדת מבוגרים לשחות חתירה

חדשות [יהדות](https://www.israelhayom.co.il/news) [קריקטורת היום](https://www.israelhayom.co.il/judaism) [שישבת](http://www.wiviatrael.com) [פרסם אצלנו](https://www.israelhayom.co.il/advertisements) [ארכיון המהדורה](http://www.israelhayom.co.il/advertise)
(<http://www.israelhayom.co.il/advertise>) (<https://www.israelhayom.co.il/advertisements>) (<http://www.wiviatrael.com>) (<https://www.israelhayom.co.il/judaism>) (<https://www.israelhayom.co.il/news>)
<http://digital->
[m.co.il/Olive/APA/Israel](http://www.israelhayom.co.il/Olive/APA/Israel)

עבודה בישראל היום [הרשמה לדיור](https://www.israelhayom.co.il/drushim)
(<https://www.israelhayom.co.il/drushim>)
<http://www.israelhayom.co.il/digital->
(form)

הכנסו לדף שלנו [עקבו אחרינו](https://www.facebook.com/IsraelHayom) [הכנסו לדף](https://www.youtube.com/user/IsraelHayom)
בפייסבוק [בטוויטר](https://www.youtube.com/user/IsraelHayom) [הכנסו לדף](https://www.youtube.com/user/IsraelHayom)
(<https://www.youtube.com/user/IsraelHayom>) (<https://www.facebook.com/IsraelHayom>) (<https://www.youtube.com/user/IsraelHayom>)